

राहाणेची व भोजनाची उत्तम सोय

फोन नं. ७७९ गणपति चौक,

व्यवस्थापक.

वक्तशरि आणि मनपसंत काम
करून देणारे
मोहन वॉच कंपनी

रेग्युलेशन मोफत

कॉमनवेलथ बिल्डिंगसमोर लक्ष्मी रोड, पुणे २.

पावसाळ्यांतील उपयुक्त औषधें

❖ संग्रह करा ❖

कॉलरा गोळी, संजीवनी गुटी, कुटजारिष्ट,
पाचकवटी, पंचकोलासव

तसेंच

पंडुरोगावरील अप्रतिम गुणकारी

—: रक्तवर्धक :-

सुवर्णकल्प, बालजीवन, अस्थिपोषक,
रक्तशोधक, कफनाशक हीं पेटंट
औषधें मागवा

मुख्य दुकान—गणपति चौक, लक्ष्मीरोड, पुणे
आयुर्वेद रसशाळा पुणे, लि.

सर्व तन्हेची कापड छपाई व रंगाई (Calico Printing and
Dyeing) करणारा कारखाना.

'पायोनियर डाइंग हाऊस'

कोचाचें कापड (Casement cloth), दाराचे पडदे, टेबल कव्हर
इ. टिकाऊ रंगाचे, स्वदेशी तयार मिळतात. कारखाना:—
भिकारदास मारुती रोड, दातेवाडी, पुणे.

**मधुमेहावरील
औषध**

तीन आठवड्यांचे
औषधास फक्त रु. ७

— मागविण्याचा पत्ता —

मॅनेजिंग डायरेक्टर, रूरल प्रॉडक्ट्स
कंपनी लिमिटेड.

१२३ ए, सदाशिव, पुणे २.

महायुद्धाची जाणीव ! कपड्यांच्या खर्चात काटकसर करा. एक वेळ येऊन
स्वतःची खात्री करा व पैशाचा मोबदला घ्या.

बंबाचे
माडीवर

महिद्रकर ब्रदर्स

तयार कपड्याचे व्यापारी

बुधवार
चौक,
पुणे

हे पत्र पुणे, पेठ भांबुडा घ. नं. ९१५१३ आर्यभूषण छापखान्यात रा. विठ्ठल हरि बर्वे, यांनी छापिले व
रा. श्रीपाद वामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाभवास,' भांबुडा, घ. नं. ९२४१३३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.

जाहिरातीचे दर

सालीक प्रत्येक चौकरी

व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधवास' पुणे ४.

अर्थ

वर्गणीचे दर

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल इंग्लिश माफ)

किरकोळ अंकास

एक आणा-

'अर्थ' पत्र प्रधान: 'इति' कौटिल्य: अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

वर्ष ८

पुणे, बुधवार, तारीख १४ जानेवारी, १९४२

अंक २

* विमाक्षेत्रांतील 'कॉमनवेल्थ' चें अढळ स्थान *

१९४० चें पूर्ण केलेलें काम.....४५ लक्षांहून अधिक

★ बोलका-ढलपा ★

कंपनीची धालमत्ता	२७,८३,०००
सरकारी कर्जरोखे, गॅरंटीड शेअर्स यांत गुंतविलेली रकम	८,९४,०००
रोकड व बँकेतील ठेवी	३,०९,०००
कंपनीच्या मुख्य कचेरीची इमारत, हीसिंग कॉलनी व जमीन	४,३८,०००
लाईफ फंड	२०,६३,०००
कंपनीचें चालू काम १९४० मध्ये दिलेले हेमस	१,८७,१३,१८१
	८४,८५१

● कॉमनवेल्थची वैशिष्ट्ये ●

- (१) विमेदारांच्या हक्कांच्या जागरूकता
- (२) भरसकम पायावरील आर्थिक सुस्थिति
- (३) काळजीपूर्वक काटकसरीची व्यवस्था
- (४) जनतेच्या विश्वासास पायाचे लेले
- (५) विम्याचे पैसे त्वरित देण्याबद्दलची दक्षता

कॉमनवेल्थ

अॅशुअरन्स कंपनी लि., पुणे २.

—शाखा—

मुंबई-मद्रास-कलकत्ता-नाशिक-

कराची-अहमदाबाद

पत्र. पत्र. मागवत. पी. ए.

बँकिंग ऑफिस सुपरिटेण्डेंट.

★ सर्वत्र उत्साही व विश्वासू

एजंट्स पाहिजेत ★

● वेअरमन ●

खा. व. एम्. एन्. मेथा,

C. I. E., M. B. E.

The Co-operators' Book Depot.

9, BAKEHOUSE LANE,
FORT, BOMBAY.

The Only Book Depot of its Kind in India.

Specialising in

Books on Economics, Co-operation, Banking and Finance, Accountancy and Auditing, Commerce, Business Organisation, Rural Reconstruction and allied Subjects.

Books on all Subjects and of all Publishers in India, England and America are readily supplied at the published Prices.

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents
Fergusson College Road, Poona No. 4

- (1) We stock and supply Educational books, General books & Library books.
- (2) We supply Government of Bombay and Government of India publications.
- (3) We receive Subscriptions to Indian and Foreign periodicals.
- (4) We procure any book published anywhere and supply it at publisher's price.

विविध माहिती

ट्रेझरी बिलांवर १ रु. व्याजाचा दर

रिझर्व्ह बँकेने गेल्या आठवड्यांत हिंदुस्थान सरकारची एक कोटि रुपयांची ट्रेझरी बिले विकली, त्यावर व्याजाचा दर सरासरी द. सा. द. शे. १ रुपया पडला.

सर अकबर हैदरी

हिंदुस्थान सरकारच्या नव्या एक्सचेंजट्रिब्युट व्हि कौन्सिलचे एक सभासद सर अकबर हैदरी, हे दिल्ली येथे ता. ८ रोजी निवर्तले.

मुंबई कॉर्पोरेशनचे अंदाजपत्रक

मुंबई कॉर्पोरेशनला १९४२-४३ मध्ये ३ कोटि, ७४ १/२ लक्ष रुपये उत्पन्न होऊन ३ कोटि, ७४ लक्ष रुपये खर्च होतील, असा अंदाज आहे.

जुन्या मोटारगाड्यांस मागणी

पेट्रोल रेशनिंगमुळे जुन्या मोटारगाड्यांसहि मागणी उत्पन्न झाली आहे. पेट्रोल मिळविण्यासाठी पंधरा वर्षांपूर्वीच्या गाड्याहि रजिस्टर केल्या जात आहेत. एकापेक्षा अधिक गाड्या ठेवून पेट्रोल ज्यास्त मिळविण्याची ही सटपट आहे.

“ मार्कोनी ”

ॲटलंटिक महासागरांत अमेरिकन नाविक दलाने मार्कोनी नांवाची आगबोट ती इंग्लंडच्या मालकीची आहे असे समजून पकडली, परंतु ती परदेशाच्या मालकीची असल्याचे सिद्ध झाल्यावरून तिला सोड देण्यांत आले आहे.

१० लक्ष सैनिक

फेब्रुवारीच्या १६ तारखेस अमेरिकेतील २० ते ४५ वर्षे वयाच्या सुमारे ९० लक्ष पुरुषांची नोंद केली जाईल. ह्यांतून सैनिकांची निवड करण्यांत येईल.

सर्कसमधील वाघ-सिंहास ठार मारणार

सिडने येथे, पेट्रोलवरिल नियंत्रणामुळे, एक सर्कस अडकून पडली आहे. तिचेमधील सिंह व वाघ ह्यांस ए. आर. पी. चे नियमांस अनुसरून, गोळी घालून ठार करण्यांत येणार आहे. वैमानिक हल्ल्यांत चुकून ही जनावरे मोकळी सुटली, तर नागरिकांवर कठीण प्रसंग ओढवेल तो टाळण्याकरिता जनावरांचा अगोदरच नाश करण्यांत यावयाचा आहे.

अमेरिकेत शेतीखाली अधिक जमीन येणार

आपल्यास केवळ ग्रेट ब्रिटनकडेच अन्नसामुग्री पाठवावी लागेल अशी अमेरिकन सरकारची कल्पना होती, परंतु आतां रशिया व चीन ह्या देशांसहि तिचा पुरवठा करावा लागणार आहे. ह्या दृष्टीने, अमेरिकेत घान्य व कपास ह्यांची लागवड वाढविण्यांत येत आहे.

जर्मन सैनिकांचा पोषाक पत्रका दुरिदी का ?

ब्रिटिश मिनिस्टर ऑफ एकनॉमिक वॉरफेअर, डॉ. ह्यू डाल्टन, ह्यांनी आपल्या एका ताज्या भाषणांत जर्मन सैनिकांच्या भिकार पोषाकाची कारणमांसा केली. “ ब्रिटिशांनी जर्मनीची पूर्ण नाकेबंदी केली तशी केली नसती, तर रशियांतील हिवाळा शत्रूस इतका मुळीच जाणवला नसता. जर्मनीत तयार होणारे कृत्रिम घाग्यांचे कापड कुचकामी ठरत आहे. जर्मन साबणांत ७५ टक्के तर केवळ सडूची पूढ आहे ” असे ते म्हणाले.

खासगी मोटारगाड्यांचे उत्पादन बंद

कॅनडांत खासगी वापराच्या मोटार गाड्यांचे उत्पादन अजीबात बंद करण्यांत आले आहे.

मोटारीचे सुटे भाग जोडणारा कारखाना

रशियामध्ये मोटार गाड्यांचा पुरवठा करण्याकरिता अमेरिका सिंधमध्ये एक कारखाना उभारणार आहे, त्यामध्ये अमेरिकेतून येणारे सुटे भाग जोडून गाड्या तयार करण्यांत येतील व तेथून त्या रशियाकडे पाठविण्यांत येतील. युद्धसमाप्तीनंतर हा कारखाना अमेरिकेकडे परत नेण्यांत येईल.

पंजाब नॅशनल बँक लि.

वरील बँकेस डिसेंबर १९४१ अखेर संपलेल्या वर्षी ६,१७,८९० रुपये निवळ नफा झाला.

लष्करी बुटांचे उत्पादन

हिंदुस्थानांत युद्धकार्यासाठी दरसाल दुसरे ३० लक्ष बुटांच्या जोड्या बनविण्यांत येत आहेत. रबरी तळाचे कॅनव्हसचे बुट्टे बनविले जात आहेत.

हिंदुस्थान सरकारचा उत्पन्न-खर्च

१९४१-४२ च्या पहिल्या आठ महिन्यांत हिंदुस्थान सरकारचा खर्च उत्पन्नापेक्षा ३६ १/२ कोटि रुपयांनी अधिक झाला, गेल्या वर्षाचा तत्सम आकडा ३१ कोटि रुपये होता. चालू वर्षी उत्पन्न १६ ३/४ कोटींनी ज्यास्त असले तरी युद्धखर्च २१ ३/४ कोटींनी वाढला आहे.

हिंदी टपाल

समुद्रमार्गेने हिंदुस्थानांतून २८ सप्टेंबर ते ४ ऑक्टोबर, १९४१ च्या दरम्यान निघालेले टपाल ग्रेट ब्रिटनमध्ये वाटण्यांत आले आहे.

इंडियन बँक लि., मद्रास

वरील बँकेस ३१ डिसेंबर, १९४१ अखेर ६,८९,७६७ रुपये नफा झाला.

घड्याळें एक तास पुढे

अमेरिकेतील घड्याळें एक तास पुढे लावण्यांत यावयाची आहेत.

रशिदअली

इराकी बंदखोर पुढारी, रशिदअली, ह्यास बगदाद येथील लष्करी कोर्टाने फाशीची शिक्षा फर्माविली आहे. रशिदअली हा सध्या जर्मनीत आहे, असे समजते.

टोलपट्टी

मुंबईच्या मोटार व्हेइकल्स ॲक्टाने मुंबई सरकारला तो कायदा झाल्यानंतर (१९३५) बांधण्यांत येणाऱ्या पुलावरील वहातुकी-कडून टोलपट्टी वसूल करण्याचा अधिकार दिला आहे. जुना पूल दुरुस्त करून नव्यासारखा केला, तरी त्या पुलावर टोल वसविण्यास सरकारी अधिकार देणारी कायद्यांत दुरुस्ती सुचविण्यांत आली आहे. नर्मदा पुलामुळे हा प्रश्न प्रामुख्याने उपस्थित झाला.

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... १२	युद्धाच्या हालचाली-मुंबईचा
२ युद्ध परिस्थिति, युद्धोत्तर	नाणें बाजार-रानडे शत-
काल आणि ग्रामसुधारणा १३	सांख्यिक जन्मदिनो-
३ कंपनीच्या भागावरील	त्सवास्त आरंभ-औद्योगिक
कोलची रकम ... १४	परिषदेतील भाषणें-अध्य-
४ नवरी बटाटे ... १४	क्षांची विधायक सूचना व
५ डिफेंड शेरसंचें रूपांतर १४	परिषदेतील ठराव
६ स्फुट विचार ... १५	७ बँक ऑफ इंडिया लि. १६
	८ निवडक बाजारभाव ... १७

अर्थ

बुधवार, ता. १४, जानेवारी १९४२

युद्धपरिस्थिति, युद्धोत्तर काल आणि ग्रामसुधारणा

ग्रामसुधारणेचे कार्य पद्धतशीरपणाने व्हावे. ह्या हेतूने मुंबई सरकारने एक योजना तयार केली आणि तिला अनुसरून प्रत्येक जिल्ह्यांत एक व संबंध प्रांताकरिता एक अशी प्रातिनिधिक मंडळें स्थापन केली आणि त्यांच्या संचाची तरतूद केली. अलीकडे ह्या मंडळांची पुनर्घटना प्रांतिक सरकारने केली आहे आणि ह्या रीतीने बनलेल्या प्रांतिक ग्रामसुधारणा मंडळाची पहिली सभा त्यांनी गेल्या आठवड्यांत सहागार-मंत्री, मि. नाइट, ह्यांच्या अध्यक्षतेखाली भरवली. सभेचे उद्घाटन गव्हर्नर ह्यांनी केले आणि तिच्या पुढे येणाऱ्या प्रश्नांचे दिग्दर्शन आपल्या भाषणांत केले. सध्याच्या गढबडीच्या युद्धकाळांत सेडेगाव ही प्राचीन संस्था परिस्थितीस इतर संस्थापेक्षा अधिक कार्यक्षमतेने तोंड देऊ शकेल, तथापि, त्याच्या संबंधांत आज काय करता येणे शक्य आहे, ह्याचा विचार होऊन माहिती दिली जाणे अगत्याचे आहे असे त्यांनी सांगितले. सेडेगावाच्या सुधारणेबाबत आजपर्यंत अनेक चौकशा व प्रयत्न झाले आहेत आणि त्यासंबंधांत आस्था असणाऱ्या विनसरकारी लोकांचे सहकार्य सरकारी अधिकाऱ्यांशी होणे आवश्यक असून सरकारच्या ग्रामसुधारणेविषयीच्या योजना प्रांतिक ग्रामसुधारणा मंडळापुढे मांडण्यांत येतील त्यांवर सभासदांनी सहा यावा अशी गव्हर्नरसाहेबांनी सूचना केली. शेतकरी वर्गाची परिस्थिति नेहमीच अडचणीची असते, आणि युद्धामुळे ती अधिक कठिण होऊन गेली आहे. उदाहरणार्थ, युद्धसामुग्रीची बहातुक तातडीची असल्याने शेतमालाचा उठाव होण्यास रेल्वे-वाधिणींचा तुटवडा पडला आहे. पेट्रोलचा पुरवठा मर्यादित झाल्याकारणाने मोटारींचा उपयोग ह्या कामी होणे अशक्य झाले असून गूळ व कपास ह्यांचेसारखा माल सेडेगावांमधून हालण्याची पंचाइट झाली आहे. ह्या स्थितीत सुधारणा लवकर होण्याचीहि अपेक्षा नाही. युद्धाच्या गरजांस कांहीं झाले तरी प्राधान्य यावे लागत असल्याने प्रांतिक सरकारास बहातुकीच्या साधनांचा पुरवठा वाढवण्याचे बाबतीत विधायक असे कांहींच करता येत नाही ही वस्तुस्थिति गव्हर्नरसाहेबांनी प्रांजल पणाने निवेदिली. ह्या स्थितीतहि प्रांतिक सरकार स्वतःस जे जे करता येणे शक्य आहे ते ते करित आहे व करील असे त्यांनी

सभेस आश्वासन दिले.

सध्याची युद्धपरिस्थिति व युद्धोत्तर काळातील घडामोडी ह्यांच्या दुहेरी दृष्टीने सरकारने ग्रामसुधारणेचा कार्यक्रम कसा आस्वावा ह्याची चर्चा मुंबईच्या सभेत विस्तृत रीतीने झाली. जपानला होणारी मालाची निर्गत थांबली असल्याने आसुड धाग्याच्या कापसास मागणी फार थोडी राहिली आहे, ह्यासाठी त्याची पैदास थांबवून त्याच्याऐवजी धान्यांची वगैरे पिके करण्याचा सहा शेतकऱ्यांस यावा, अशा आशयाची सूचना सर पुरुषोत्तमदास ठाकुरदास ह्यांनी केली होती. आसुड धाग्याच्या कपाशीची लागवड थांबवण्याची सक्ती करणे अनिष्ट आहे, त्या पिकाचे जागी दुसरी कोणती पिके निरनिराळ्या क्षेत्रांत करता येतील ह्याचा विचार करून शेतकी स्वात्याने योग्य तो सहा शेतकऱ्यांस यावा असे सर्वसाधारण मत सभेत मान्य झाले. शेतकऱ्यांची प्राप्ति वाढून युद्धोत्तर परिस्थितीस तोंड देण्याचे सामर्थ्य त्यांचेमध्ये उत्पन्न व्हावे ह्याकरिता अनेक सूचना सरकारने पुढे मांडल्या होत्या त्यांची वर्षे चर्चा सभेने केली. लहान प्रमाणावरील पाणी पुरवठ्याची कामे, पावसाने शेतीच्या उपयोगाची जमीन वहात जाते, तिचे धंधान्यांचे सहायाने रक्षण करणे, नवीन झाडे लावणे, जंगलांची वाढ करणे, गोठ्या प्रमाणावर संयुक्त शेतीची व्यवस्था करणे, बहातुकीच्या सोयीसाठी रस्ते तयार करणे इत्यादि सुधारणांच्या योजना तयार ठेवाव्या आणि त्यांस लागणाऱ्या भांडवली संचाची तरतूद आस्वावी आणि योग्य वेळी ही कामे योग्य स्थळी तात्काळ हाती घेतली जावी असा सहा सभेने सरकारास दिला. शेतकरी कर्जनिवारणाचा कायदा कांहीं तातडीच्यांत प्रयोगादारखल अंमलांत आणला जात आहे, त्याच्या अंमलबजावणीचा प्रत्यक्ष अनुभव येईल, त्याच्या अनुरोधाने त्या प्रश्नासंबंधांतले धोरण आखण्यांत यावे असा अभिप्राय सभेस संमत झाला. हातमागांच्या धंधाचे मार्गीत सुताच्या तुटवड्याची विलक्षण अडचण येत आहे आणि ह्या योगाने युद्धोपयोगी कापड तयार करण्याच्या विणकरांच्या उद्योगांत व्यत्यय येत आहे. गिरण्यांनी सुताचा पुरवठा बेताच्या किंमतीने विणकरांस करावा आणि सरकारने ह्या प्रकरणी तातडीने लक्ष घालावे अशी आग्रहाची सूचना सभेत करण्यांत आली. शेतीचे उत्पन्न वाढण्यास जमिनीची सुधारणा होणे अगत्याचे आहे. तथापि, जमिनीचे तुकडे एकत्र आणणे, बांध घालणे, ह्यासारखी कामे होण्यास शेतकरी लोकांचे त्यांस अनुकूल मत हवे आणि बहुमताची मान्यता असल्यास अल्पमतावर कायद्याने सक्ती होणे आवश्यक असते. हे सक्तीचे तत्त्व कांहीं प्रांतिक कायद्यांत समाविष्ट झाले आहे; त्याचा अंतर्भाव जमीन सुधारणेच्या कार्यक्रमाविषयीच्या नियोजित कायद्यांत व्हावा ह्या मतास सभेने पुष्टी दिली. निरनिराळ्या प्रकारांचे शुद्ध बीं शेतकऱ्यांस पुरवण्याची व्यवस्था आज अमलांत आहे ती अधिक विस्तृत व कार्यक्षम व्हावी, शहरांवाहेरच्या प्रदेशांत एकत्र काम करणाऱ्या मजुरांच्या राहण्याची सोइस्कर व आरोग्यकारक तजवीज आज नाही ती केली जावी, पेट्रोलची टंचाई झाल्यामुळे प्रेरकशक्तीचा अल्कोहाल व गॅस बनवण्याच्या बाबतीत योजना हाती घेण्यांत याव्या, इत्यादि प्रश्नांची चर्चा सभेत झाली आणि त्यांचे विषयी कित्येक विधायक सूचना करण्यांत आल्या. सभेतील चर्चेच्या योगाने कित्येक अवघड प्रश्नांवर उपयुक्त प्रकाश पडला असून तिचे सहाय सरकारास होईल असे अध्यक्ष, मि. नाइट म्हणाले.

कंपनीच्या भागावरील कॅलची रकम

भागीदाराची जबाबदारी

तरुण इन्डुअरन्स कंपनी लि. चे श्री.नरोत्तम पी. भंडारी हे एक भागीदार होते. त्यांनी आपल्या भागावरील कॅलचे पैसे व त्यावरील व्याज ह्यांचा भरणा कंपनीकडे केला नाही, म्हणून कंपनीने मुंबईच्या स्मॉल कॉज कोर्टात श्री. भंडारी ह्यांचेवर दावा दाखल केला. दाव्याची हकीकत सालीलप्रमाणे आहे : कंपनीच्या डायरेक्टर बोर्डांनी ठराव केल्याप्रमाणे कंपनीने भागीदारांकडे शेअरवरील पहिल्या कॅलची मागणी केली, व ठराविक मुदतीत कॅलची रकम न भरल्यास द. सा. द. शे. ९% दराने त्यावर व्याज आकारले जाईल, असे त्यांस कळविले. नंतर काहीं काळांने भागीदारांस असे कळविण्यांत आले की व्याजासुद्धा कॅलची रकम ठराविक काळांत त्यांनी भरली नाही तर भाग रद्द करण्यांत येतील. प्रतिवादी मि. भंडारी ह्यांनी मागणीप्रमाणे रकम भरली नाही, तेव्हा त्यांचे भाग रद्द करण्यांत आले व त्या भागांचे पोटी जेवढी रकम जमा झालेली होती, तेवढ्याच किंमतीस ते दुसऱ्यास विकण्यांत आले. अशा तऱ्हेने, ते भाग दुसऱ्यास दिल्यानंतर कंपनीने प्रतिवादीकडे पहिला कॅल व त्यावरील व्याज ह्यांची पुनः मागणी केली, परंतु प्रतिवादीने रकम न भरल्या कारणाने वादीने प्रस्तुत दावा आणला. शेअरच्या वसूल रकमे-इतक्या किंमतीस ते भाग पुनः विकले असल्याकारणाने, आपण कॅलची रकम व व्याज भरण्यास जबाबदार नाही आणि व्याज देण्याची जबाबदारी आपणांवर काहीं झाले तरी पडत नाही, असे प्रतिवादीचे म्हणणे होते. कंपनीच्या आर्टिकल्स ऑफ असोसिएशनप्रमाणे भागीदार कॅलची रकम व व्याज देण्यास बांधलेला आहे व कंपनी कायद्याप्रमाणे, भागीदाराचा कंपनीबरोबर सभासदत्वाचा करार होतो त्यांत ही बंधनकारक अट समाविष्ट असते, असे जज्जांनी सांगितले. कंपनीने शेअर रद्द करून ते दुसऱ्यास विकण्यांत कंपनीचे नुकसान झालेले नाही, कारण विक्रीच्या तारखेपर्यंत शेअरवरील मागणी केलेल्या सबंद रकमे-इतकी रकम कंपनीस मिळालेली आहे. तेव्हा, दुसऱ्याकडून कंपनीस जी रकम मिळाली आहे, तीच कॅलची रकम वादीकडून पुनः वसूल करण्याचा अधिकार कंपनीस नाही, असे स्मॉल कॉज जज्जांचे मत पडले. बरिष्ठ कोर्टांनीही तो निवाडा उचलून धरला व कंपनीचा दावा स्वर्चासुद्धा काढून टाकला.

नंबरी बटाटे

गेल्या लागवडीचे मोसमांत सिमल्याचे आसपासचे डोंगरांतून ४०० टन नंबरी बटाटे लागवडीसाठी मुंबई प्रांतांत आले. पूर्वी इटली ह्या वेण्यांचा पुरवठा करीत असे, तो युद्धामुळे आता बंद पडला आहे. पुणे जिल्ह्यांतच ह्या बटाट्यांची लागवड होते, त्यासाठी ६७,१२५ रुपयांची तकावी कर्जे सरकारने शेतकऱ्यांस हे बटाटे घेण्याकरिता दिली. ह्या वेण्यांचा प्रसार करण्याकरिता सेड, चाकण, मंचर, पावळ, सासवड व दौंड येथे विक्रीची केंद्रे उघडण्यांत आली होती. मागविण्यांत आलेले ४६८ टन बटाटे मिळू शकले नाहीत, व आलेले ४५८ टन बटाटेही सर्व सपले नाहीत. ह्याचे कारण अपुऱ्या पावसामुळे पाण्याची अनपेक्षित टंचाई हे होय. शिलकी राहिलेले बटाटे अहमदनगर व पुणे जिल्ह्यांतील कालव्यासाठी जमिनीत लागवडीसाठी देण्यांत आले.

टाटा डिफर्ड शेअर्सचे ऑर्डिनरी शेअर्समध्ये रूपांतर

टाटा आयर्न अँड स्टील कंपनीच्या डिफर्ड भागांचे ऑर्डिनरी भागांत रूपांतर करण्याची योजना कंपनीच्या डायरेक्टर बोर्डांनी आखली आहे, तिचे अन्वये प्रत्येक डिफर्ड भागाचे बदली साडेपाच ऑर्डिनरी भाग देण्यांत यावयाचे आहेत. ह्या योजनेस भागीदारांची मंजूरी मिळविण्याकरिता फेब्रुवारीमध्ये खास सभा बोलावण्यांत येणार आहे. कंपनीच्या डिफर्ड भागाची वर्शनी किंमत ३० रुपये असून अशा भागांची संख्या ४८,७५० आहे म्हणजे, डिफर्ड भाग भांडवल १४ लक्ष, ६२३ हजार रुपये आहे. कंपनीच्या ऑर्डिनरी भागाची वर्शनी किंमत ७५ रुपये असून अशा ३३ लक्ष भागांचे भांडवल २ कोटी, ६२३ लक्ष रुपये भरते. १४ लक्ष, ६२३ हजारांचे डिफर्ड भांडवल रद्द करून व रिझर्व्ह फंडातील २,०१,०९,३७५ रुपयांचे भांडवलाचे रूपांतर करून त्याचे २,६८,१२५ नवे ऑर्डिनरी भाग निर्माण करावयाचे व ते डिफर्ड भागांचे बदली १:५३ ह्या प्रमाणांत यावयाचे, अशी ही योजना आहे. कंपनीच्या भाग भांडवलांत आज ६% क्यु. प्रेफरन्स, ७३% क्यु. प्रेफरन्स ऑर्डिनरी व डिफर्ड अशा प्रकारचे भाग आहेत व एकूण भांडवलापैकी ७५% भांडवल प्रेफरन्स भागांचे आहे. नवीन योजनेमुळे भागांच्या प्रकारापैकी एक प्रकार कमी होईल व ऑर्डिनरी भाग भांडवलाचे एकूण भांडवलांतील प्रमाण वाढेल. डिफर्ड भागाची किंमत नेहमी हेलकावे सात असे व त्यामुळे कंपनीच्या सर्वच भागांची किंमत निष्कारण अस्थिर होई. आतां भाग-भांडवलाची रचना सोडस्कर करण्यांत येत आहे. तिचेमुळे मंदीचे दिवसांतहि कंपनीच्या भागांस सट्ट्याचे व्यवहाराची शक्यता प्रमाणांत लागून कंपनीच्या स्थिर प्रगतीस सहाय होईल, अशी अपेक्षा आहे.

कंपनीच्या डिव्हिडंड वाटणीची सध्याची व्यवस्था सालील-प्रमाणे आहे. कंपनीच्या प्रेफरन्स भागांस डिव्हिडंड दिल्यानंतर उरलेल्या नफ्यापैकी प्रथम ऑर्डिनरी भागांस ८% डिव्हिडंड मिळते. डिफर्ड भागांस २५% डिव्हिडंड मिळाल्यावर बाकी नफा ऑर्डिनरी व डिफर्ड भागांस निम्मा-निम्मा वाटला जातो. म्हणजे, २ कोटी, ६२३ लक्ष रुपयांच्या ३३ लक्ष ऑर्डिनरी भागांस मिळून जेवढा नफा मिळतो, तितकाच नफा १४ लक्ष, ६२३ हजारांच्या ४८,७५० डिफर्ड भागांचे वाट्यास येतो. अशा रीतीने, डिफर्ड भागांस, चलतीचे काळांत, कमाल नफा मिळतो. सट्टेबाजीचे हे मूळ नव्या योजनेमुळे नाहीसे होणार आहे.

N. V. WADNERKAR

Gold & Silver Smith, Jeweller & Engraver.

Electro-plater & Manufacturer of Sporting
Trophies, Medals, Cups etc.

Raviwar Peth, Saraff Bazar,

POONA CITY.

स्फुट-विचार

युद्धाच्या हालचाली

आतां युद्ध हिंदुस्थानच्या सीमेस येऊन भिडलें आहे आणि मलाया व फिलीपाइन्स ह्या प्रदेशांवर केलेल्या अचानकपणाच्या स्वतःच्या हल्ल्यांचा जपान पूर्ण फायदा घेत आहे. ह्याचें प्राय-श्चित्य त्यास योग्य वेळीं मिळेलच. तथापि, पूर्व एशियांतील सध्या चालू असलेल्या हालचालींच्या प्रसारापासून ह्या देशाचें संरक्षण करण्यासाठी ज्या योजना अमलांत आणल्या जात आहेत आणि रणक्षेत्रांतील घडामोडींविषयी ज्या ज्या बातम्या प्रसिद्ध होत आहेत, त्यांच्यावरून उठणाऱ्या गप्पांच्या योगानें जनतेनें आपला गैरसमज करून घेऊं नये आणि घाबरटपणाचें कोणतेंहि कृत्य करूं नये अशा सूचना देण्यांत येत आहेत, तिकडे सर्वांचें लक्ष जाणें अगत्याचें आहे. कोणत्याहि भावी परिस्थितींत गडबडून न जातां स्वतःच्या व इतरांच्या रक्षणासाठी केलेल्या तजवीजींत सर्वांनी सहभागी झालें पाहिजे. अमेरिका, इंग्लंड व चीन ह्यांच्या सहकार्याची योजना अंमलांत येत आहे, आणि ह्या सर्व राष्ट्रांचें बळ एकत्रित करण्यांत आलें असून त्याचा उपयोग अधिकांत अधिक कार्यक्षम रीतीनें केला जात आहे. अमेरिकेनें लढाऊ सामुग्रीचें उत्पादन शक्य तितक्या प्रचंड प्रमाणावर वाढवण्याचें ठरवलें आहे. त्याकरितां लागणाऱ्या भांडे-बलाची तजवीज करण्यांत आली आहे आणि अमेरिकन जनतेनें युद्धसामुग्रीच्या उत्पादनाकरितां जरूर असलेला सर्व स्वार्थत्याग करण्याचा निश्चय केला आहे. मोटारीचें उत्पादन व उपयोग अमेरिकेंत जेवढ्या प्रमाणावर होतो तेवढा तो दुसऱ्या कोणत्याहि देशांत होत नाही. त्या देशांत प्रत्येक पांच माणसांत एक माणूस मोटारगाडी वापरतो आणि मजूर लोक आपल्या कामावर मोटारींत बसून जातात. मोटारीचे कारखाने व रबर ह्यांचा उपयोग आतां युद्धसामुग्रीच्या उत्पादनाकडे मुख्यत्वेकरून व्हावयाचा असल्यानें अमेरिकन जनतेस आपली मोटारीची सवय टाकून थरवी लागणार आहे. युद्ध, शक्तिसर्वस्व खर्चून नेटानें चालवण्याचें धोरण अमेरिकेंत आतां सर्वमान्य झालें आहे आणि त्यास अनुसरून तयारी व लढाऊ हालचाली चालल्या आहेत ही गोष्ट उत्तेजनकारक आहे. रशिया व लिबिया ह्यांतील रणक्षेत्रांत जर्मनीस सारखी माघार घ्यावी लागत आहे तिचा अत्यंत अनुकूल असा परिणाम एकंदर युद्धपरिस्थितीवर होत आहे.

मुंबईचा माणें बाजार

युद्धाच्या बातम्यांचा परिणाम जनतेचें आर्थिक जीवन अस्वस्थ होण्यांत कमी कमी होत चालला आहे ही लक्षांत ठेवण्यासारखी गोष्ट आहे. शत्रूचा प्रतिकार व देशाचें संरक्षण करण्याच्या सर्व योजना अंमलांत आणल्या जात आहेत आणि त्यांत जनतेनें पूर्ण सहकार्य करणें आवश्यक आहे ह्या विषयीच्या जाणीवेनें ही प्रवृत्ति दृढ होत आहे. ह्या प्रवृत्तीचें उत्कृष्ट गमक मुंबईच्या माणें बाजाराच्या परिस्थितींत सापडण्याजोगें आहे. नाताळानंतरच्या आठवड्यांत सरकारी कर्जरोख्यांचे भाव चांगले स्थिर राहिले, आणि त्यांस मामणीहि बरी होती. कॉलमनीवरच्या व्याजाचा दर अर्धा टक्का, तीन महिने मुदतीच्या कर्जाचा सव्वा टक्का व सहामाहीचा कर्जाच्या दीड टक्का ह्याप्रमाणें पैशाचा पुरवठा पुरेसा होता. एकूण चलनी नोटांच्या पुरवठ्यांत

सुमारें साडेनऊ कोटि रुपयांची वाढ झाली आणि त्यापैकी साडे सहा कोटींच्या नोटा व्यवहारांत सेळत होत्या. रिझर्व्ह बँकेच्या नोटांच्या हिशेबांत जिंदगीच्या बाजूस स्टॅलिंग रोख्यांत दहा कोटि रुपयांची वाढ झालेली दिसते. सोने व स्टॅलिंग रोखे ह्यांचें बँकेस असलेल्या देण्याशी प्रमाण वाढलें आहे. आणि तें सुमारें ऐशी टक्क्यांपर्यंत वर गेलें आहे. इंपीरिअल बँकेतील ठेवी नाताळ अखेर साडेचार कोटींनी वाढल्या आणि तिनें दिलेल्या कर्जांत पांच कोटींची वाढ झाली. पूर्वीच्या कित्येक आठवड्यांचे मानानें सोन्याची किंमत स्थिर राहिली. दर तोक्यास साडे सत्तेचाळीस रुपयांच्या आसपासच्या दरास ती धरून होती. सॅव्हरिनची किंमत सुमारें सव्वाबत्तीस रुपये होती. चांदीच्या भावांतहि बरीच स्थिरता दृष्टोपत्तीस आली आणि शंभर तोळ्यांस सुमारें साडेसत्तर रुपये ही किंमत बाजारांत बरीच टिकली. कंपन्यांच्या भागांच्या बाबतींत बाजारांत विशेष गडबड होईल अशी भीति वाटत होती, पण ती निराधार ठरली आहे. स्टॉक एक्सचेंजचे बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स व प्रांतिक सरकार ह्यांच्यामध्यें चर्चा होऊन सध्याच्या पटावटीबाबत योजना ठरली. तिचे योगानें ह्या बाबतींत अनुकूल वातावरण निर्माण झालें असें म्हणावयास हरकत नाही.

रानडे शतसांवत्सरिक जन्मदिनोत्सवास प्रारंभ

न्यायमूर्ति रानडे ह्यांचा शतसांवत्सरिक जन्मदिवस साजरा करण्याकरितां एक प्रातिनिधिक समितीची स्थापना झालेली आहे व तिनें न्यायमूर्तीच्या देशोच्चारक विविध कार्यांस अनुसरून, वेगवेगळे कार्यक्रम आखले आहेत. ह्या कार्यक्रमाचा एक महत्त्वाचा भाग म्हणजे महाराष्ट्र औद्योगिक, व्यापारी व आर्थिक परिषद ह्या आहे. ही परिषद ता. १० जानेवारी रोजी, अ.भा. कारखानदार संघाच्या महाराष्ट्र प्रादेशिक समितीचे विद्यमानें भरविण्यांत आली व तिला जोडून महाराष्ट्र औद्योगिक प्रदर्शनहि मांडण्यांत आलें. परिषद व प्रदर्शन ह्यांचें उद्घाटन ओगले ग्लास वर्क्स लि.चे मॅनेजिंग एजंट श्री. श्रीपादराव ओगले ह्यांनीं केले व परिषदेचें अध्यक्षस्थान अमृतलाल ओझा अँड सन्स लि.चे व्यवस्थापक श्री. के. वा. वैद्य, बी. कॉम, ह्यांनीं मंडित केले. ता. १० रोजी सकाळीं स्वागताध्यक्ष श्री. आ. रा. भट, प्रदर्शन समितीचे अध्यक्ष श्री. द. वा. फाटक, परिषद व प्रदर्शन ह्यांचें उद्घाटक श्री. श्रीपादराव ओगले व अध्यक्ष श्री. के. वा. वैद्य ह्यांचीं भाषणें झालीं. त्यानंतर, न्या. रानडे ह्यांनीं हिंदी अर्थशास्त्राचा पाया घालून हिंदुस्थानाला औद्योगिक प्रगतीचा व व्यापारवृद्धीचा जो शास्त्र-शुद्ध मार्ग दाखविला त्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करणारा ठराव परिषदेनें मंजूर केला. ह्या ठरावावर श्री. न. चिं. केळकर व प्रो. वा. गो. फाळे ह्यांचीं भाषणें झालीं. परिषदेत दुपारी वेगवेगळ्या ठरावांची चर्चा झाली. महाराष्ट्र औद्योगिक प्रदर्शन १८ जानेवारी-अखेर चालू रहाणार आहे.

औद्योगिक परिषदेतील भाषणें

स्वागताध्यक्षांनीं आपल्या भाषणांत महाराष्ट्रांतील औद्योगिक व आर्थिक प्रगतीचा थोडक्यांत आढावा घेतला व महाराष्ट्र संपत्तिमान होण्यास त्यांतील रहिवाह्यांनीं व्यापार-उद्विग्न आपल्या हातीं घेणें हाच मार्ग आहे, असें सांगितलें. सरकारच्या औद्योगिक धोरणावर टीका करून, त्यासंबंधांत त्यांनीं कांहीं

विधायक सूचनाहि केल्या. कारखानदारांकडील ठेवी व भाग-भांडवल हांच्या परस्पर प्रमाणासंबंधी त्यांनी विवेचन केले व कारखान्यांनी शक्यतोवर कारखान्याच्या कोणत्याहि माल-मत्तेच्या तारणावर कर्ज काढू नये असे सांगितले. प्रदर्शन-समि-तीचे अध्यक्षानी प्रदर्शनांचा इतिहास कथन करून उपदृष्ट्यात यावयाच्या प्रदर्शनासंबंधी थोडक्यांत माहिती सांगितल्यानंतर श्री. ओमले हांनी भाषण केले व त्यांत त्यांनी महाराष्ट्रहि वैश्य वृत्तीत इतर प्रांतांना मार्गदर्शक होईल असा विश्वास प्रकट केला. लिमिटेड कंपन्यांच्या व्यवहारासंबंधी त्यांनी केलेल्या कांहीं सूचना अत्यंत उपयुक्त अशा होत्या. "पब्लिक लिमिटेड" या शब्दाची व्याप्ती तीतील भाग घेणारांपुरतीच आहे, रस्त्यातील येणारा-जाणारांना हा अधिकार पोचत नाही, हे त्यांचे उद्गार लक्षांत ठेवण्याजोगे आहेत. सरकारच्या औद्योगिक संरक्षणविषयक धोरणावर त्यांनी कटक टीका केली, ती त्यांस आलेल्या अनुभवा-वरच आधारलेली होती.

अध्यक्षांची विधायक सूचना व परिषदेतील ठराव

परिषदेच्या अध्यक्षांनी सामान्यतः स्वागताध्यक्षांचे भाषणां-तील प्रमुख मुद्यांवर मुख्यतः भर दिला व नवीन उद्योगधंदे सुरू करण्याकरिता पायलट प्रॉजेक्ट उभारावे व महाराष्ट्रीय कारखान-दारांच्या मालविक्रीकरिता एक विक्रय संस्था अस्तित्वांत आणावी अशी सूचना केली. हीच सूचना त्यांनी परिषदेपुढे एका ठरावाचे रूपाने मांडली. महाराष्ट्राच्या द्रुत प्रगतीचे दृष्टीने त्याच्या नैसर्गिक स्वरूपाची शास्त्रीय पहाणी करण्याकरिता एक समिति नेमावी व तिने पैसे जमा करून एक विश्वस्तनिधि उभारावा आणि तिच्या विश्वस्तांचे सहचाने पायलट प्रॉजेक्टचा प्रयोग आरंभावा, असा हा ठरावाचा आशय होता. परिषदेने इतरहि ठराव केले, त्यांत सरकारचे औद्योगिक संरक्षणाचे धोरण, प्रांतिक सरकारचे औद्योगिक धोरण, स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी उद्योगधंद्यांस उच्चे-जन देणारे धोरण आसण्याची आवश्यकता, बँकांच्या वाढीची दिशा, विमा कायद्याची कटक अंमलबजावणी, इत्यादि संबंधीचे ठराव महत्त्वाचे होते व त्यांवर भाषणेहि माहितीपूर्ण आणि कळकळीची झाली.

बँक ऑफ इंडिया, लि.

३१ डिसेंबर, १९४१ अखेर संपलेल्या वर्षी बँक ऑफ इंडियास, मार्गील वर्षातील ओढलेले ६,९८,७८४ रुपये धरून एकूण झालेला नफा:- ३३,११,६५५ रुपये

चालू वर्षाचा प्राप्तीवरील कर व सुपरटॅक्स देण्यास तरतूद ... ४,००,००० रुपये

३० जून, १९४१ रोजी पहिल्या सहा-माहीचे ११% दराने दिव्दिदंड जाहीर केले, त्याबद्दल दिलेली रकम ... ५,५०,००० रुपये

नफा वाटणीकरिता आतां

२३,६१,६५५ रुपये

रहातात. ३१ डिसेंबर, १९४१ अखेरच्या वर्षाचे ११% कर माफ दिव्दिदंड कायम कर-ण्याचे टायरक्टर बोर्डांने ठरविले आहे. ... ५,५०,००० रुपये

बँकेच्या मालमत्तेसाठी वर्ग ... ५,००,००० रुपये

बँकेच्या रिझर्व्ह फंडाकडे वर्ग ... २,५०,००० रुपये

पुढील वर्षात ओढण्याकरिता ... १०,६१,६५५ रुपये

'अर्थ' ग्रन्थमाला.

- १ बँका आणि त्यांचे व्यवहार
- २ हिंदुस्थानची रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली
- ४ सहकार

न्यायमूर्ति रानडे यांचे

तीन अप्रसिद्ध लेख प्रसिद्ध झाले

PLEA FOR PROTECTIONIST POLICY INDIAN SUGAR INDUSTRY

न्यायमूर्ति रानडे यांनी १८९९ साली 'टाइम्स ऑफ इंडियांत' स्वदेशी साखरेच्या धंद्यासंबंधी लिहिलेले महत्त्वाचे तीन लेख, प्रो. वा. गो. काळे हांच्या प्रस्तावनेसह प्रसिद्ध करण्यांत आले आहेत.

व्यवस्थापक, 'अर्थ', पुणे ४

हा पत्र्यावर आठ आण्यांची तिकिटें पाठवून लेखांची प्रत मागवावी.

४ था 'डिप्लोमसी' च्या

आठवडा जोरावर पुंडोपंताने

काय केले

ते

नवयुगचित्र

संगम

मध्ये पहात असतां तुमची
हंसून हंसून मुरकुंडी वळेल !

१० उत्कृष्ट
कलावंत

१२ मधुर
गाणी

मिनवर्हा-पुणे

रोज ६ व १० शनि. रवि. सोम.

जादा खेळ ३ वा.

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)	१%
सरकारी आणि निमसरकारी रोखे	
५% करमाफ लोन (१९४५-५५)	१०९-४
७% १९४३	१०३-०
३३% बिनमुदत	९४-१२
३३% १९४४-५०	१०१-१२
३% (१९६३-६५)	९३-८
२३% १९४८-५२	९७-४
४% पोर्ट ट्रस्ट (लाभ मुदत)	१०८-८
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाभ मुदत)	१०८-८
४% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३)	११५-०
५% म्हेसूर कर्ज (१९५५)	१२५-०

मंडळ्यांचे भाग

(कंसांतील पहिला आकडा मागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा वसूल झालेले मांडवल व कंसांनंतरचा आकडा वार्षिक डिफिडेंड दर्शवितो.)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) ११%	१०४-८
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०%	११०-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ९%	४६-८
इंपीरियल बँक (५००) १२%	१६००-०
बाबि मॉ. फो. बँक (५०) १३ १/२%	५३-८
रिसर्व्ह बँक (१००) ३३%	१०३-०

बीज

बाबि ट्रेन्चे ऑर्टि. (५०) १२%	१३६-
कराची (१००) ९%	२१७-८
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९%	२२०-०
टाटा पॉवर ऑर्टि. (१०००) ५३%	१५८०-०
आंध्र व्हॅली ऑर्टि. (१०००) ७३%	१६५५-०

रेल्वेज

वॉड-बारामती (१००) ४३%	१०४-८
पाचोरा-जामनेर (१००) १३%	९३-०
अहमदाबाद प्रांतज (५००) ११३%	८७७-८
सापी व्हॅली (५००) ६%	६३३-४

इतर

बेलापूर शुगर (५०) १० रु.	२३६-०
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु.	४६-८
शिया स्टीम (१५) १ रु.	२०-४
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु. ८ आ.	५१-८
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु.	४७१०-०
टाटा आयर्न व. प्रे. (१५०) ६%	२११-०
टाटा आयर्न दु. प्रे. (१००) ७३ १/२ रु.	१३६-०
टाटा आयर्न ऑर्टि. (७५) १५ रु.	३१७-०
टाटा आयर्न डिफेंड (३०) १७२ रु. १० आ. ० पे	१६६०-०
कॅसोसिएटेड सिमेंट (१००) ५ रु.	१५१-०

सोनं-चांदी

सोनं (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	४८-७
चांदी प्रत्येक १०० तोळ्यास	६९-१०

मुंबई इलाख्यांतील सहकारी चळवळीच्या केंद्रस्थानी

असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉविन्शियल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लिमिटेड.

(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९१६.

मुख्य कचेरी-सर विठ्ठलदास ठाकरसी मेमोरिअल बिल्डिंग

१, बेक हाउस लेन, कोट मुंबई.

शाखा

१ बारामती (जि. पुणे)	१८ अकलूज (जि. सोलापूर)
२ सातारा (" सातारा)	१९ विरमगाव (" अहमदाबाद)
३ इस्लामपूर (" ")	२० धुळे (" प. बालदेश)
४ कन्हाड (" ")	२१ दोंडाईचे (" ")
५ तासगाव (" ")	२२ शिरपूर (" ")
६ किलोस्करवाडी (" ")	२३ शहादे (" ")
७ शिराळे (" ")	२४ नंदुरवार (" ")
८ कोरेगाव (" ")	२५ साकी (" ")
९ वाई (" ")	२६ शिंदसेडे (" ")
१० अहमदनगर (" अहमदनगर)	२७ तळोदे (" ")
११ शेवगाव (" ")	२८ मालेगाव (" नाशिक)
१२ कोपरगाव (" ")	२९ सटाणा (" ")
१३ बेलापूर (" ")	३० कळेवण (" ")
१४ राहुरी (" ")	३१ लखलख (" ")
१५ भिवंडी (" ठाणे)	३२ नांदगाव (" ")
१६ पालघर (" ")	३३ दोहद (" पंचमहाल)
१७ कल्याण (" ")	३४ कालोड (" ")

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेव्हिंग बँक ठेवी

स्वीकारल्या जातात

आणि

इलाख्यांतील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणी हंडीचा व्यवहार केला जातो.

या बँकेत येणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्पन्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरिता हेडऑफिस अगर शाखा-कचेऱ्यांस लिहा.

व्ही. एल. मेहता,
मॅनेजिंग डायरेक्टर.

राहाणेची व भोजनाची उत्तम सोय

फोन नं. ७७९ गणपति चौक, व्यवस्थापक.

वक्तशरि आणि मनपसंत काम
करून देणारे
मोहन वॉच कंपनी

रेग्युलेशन मोफत
कॉमनवेलथ बिल्डिंगसमोर लक्ष्मी रोड, पुणे २.

पावसाळ्यांतील उपयुक्त औषधे

❖ संग्रह करा ❖

कॉलरा गोळी, संजीवनी गुटी, कुटजारिष्ट,

पाचकवटी, पंचकोलासव

तसंच

पंडुरोगावरील अप्रतिम गुणकारी

—: रक्तवर्धक :—

सुवर्णकल्प, बालजीवन, अस्थिपोषक,

रक्तशोधक, कफनाशक हीं पेटंट

औषधे मागवा

मुख्य दुकान—गणपति चौक, लक्ष्मीरोड, पुणे

आयुर्वेद रसशाळा पुणे, लि.

सर्व तऱ्हेची कापड छपाई व रंगाई (Calico Printing and Dyeing) करणारा कारखाना.

‘पायोनियर डाइंग हाऊस’

कोचाचे कापड (Casement cloth), दागाचे पडदे, टेबल कप्पर
इ. टिकाऊ रंगाचे, स्वदेशी तयार मिळतात. कारखाना:—

भिकारदास मारुती रोड, दातेवाडी, पुणे.

मधुमेहावरील
औषध

तीन आठवड्यांचे

औषधास फक्त रु. ७

— मागविण्याचा पत्ता —

मॅनेजिंग डायरेक्टर, रुरल प्रॉडक्ट्स
कंपनी लिमिटेड.

१२३ ए, सदाशिव, पुणे २.

महायुद्धाची जाणीव ! कपड्यांच्या खर्चात काटकसर करा. एक वेळ येऊन
स्वतःची खात्री करा व पैशाचा मोबदला घ्या.

बंबाचे
माडीवर

महिंद्रकर ब्रदर्स

तयार कपड्याचे व्यापारी

बुधवार
चौक,
पुणे

हे पत्र पुणे, पेठ भांबुडा घ. नं. ११५१९ आर्यभूषण छापखान्यांत रा. विठ्ठल हरि बर्वे, यांनी छापिले व
र. थोपाद वामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाधवास,' भांबुडा, घ. नं. १२४१९३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.